

ספרוי — אוצר החסידים — ליאובאואריטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חופשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליאובאואריטש

•

וישב — י"ט כסלו

(חילק בה)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פאָרקווי

שנת חמישת אלפים שבע מאות שמות שונים וSSH לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרישת וישב, יוז-כג כסלו, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.org / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

וישב – י"ט כסלו

193

הפרשה עוסקת בתוכן הכספי מתוכן י"ט כסלו:

י"ט כסלו הוא היום אשר בו חופשה ניתנה לו – לרבניו הזקן, וזהו יום הגאולה של תורה החסידות, כידוע ומפורסם. לעומת זאת, בפרשת וישב מדובר על "תחלת סיבת ירידת ישראל למצרים"⁶, החל בשילוחו של יוסף על-ידי יעקב אבינו "עמוק חבורון" וככל המאורעות שהחמשר לזה, ועד למיכירת יוסף והורדתו למצרים⁸, אשר הובילה לכך ש"ההוריד לאבינו יעקב למצרים כו'" – בלאו המדרש⁹, ושם הובא על כך משל: לרפה שהיו מושכין אותה למקולין ולא היתה נמשכת, מה עשו לה, משכו את בנה לפניה והיתה מהלכת אחורי על כרחה שלא בוטבה, כך היה יעקב אבינו ראיי לירד למצרים בשלשלאות וב考ולרין, אמר הקב"ה בני בכורי ואני מורידו בבזoon כו' אלא הריני מושך את בנו לפניו והוא יורד אחורי על כרחו שלא בוטבתו¹⁰.

6) לשון רש"י סוטה יא, רע"א ד"ה וישלחו מעמק חבורון "ביויסוף משתעי קרא כשלוחו יעקב אצל אחיו והוא תחילת כו'". וראה פרש"י ריש פרשتنנו לו, ב: אלה תולדות יעקב .. סיבת ראשונה יוסף בן שבע עשרה וגוי ע"ז נתגלו וירדו למצרים. – ונמצא דלפי "פשותו של מקרא" מתחילה הפרשה מספרת התורה ה"סיבות" לירידה למצרים.

7) פרשتنנו לו, יד. וראה פרש"י שם. וראה זהה פרשتنנו קפד, רע"א.

8) שם, כת. שם, לו, לט, א.

9) ב"ר פפ"ז, ב.

10) ראה ביאור מדרש הניל' במאמרי אדה"ז – פרשיות (ח"א ע' רה ואילך).

א. ידועים דברי השל"ה בפרשנו¹¹, שכל מועדי השנה קשורים בעניניהם לפרשיות התורה הנקראות בזמנים שבהם חלים מועדים אלו, ובכלל זה אף המועדים שתוקנו זמן רב לאחר שניתנו הפרשיות,

ואם כן, מובן בנוגע למועד¹² י"ט כסלו – אשר חל בשנה זו (וברוב הימים¹³) בשבוע של פרשת וישב¹⁴ – שתוכנו של יומ-טוב זה קשור לפרשת וישב ומרומו בה¹⁵.

אך בהשכה ראשונה, לא זו בלבד שאין אנו רואים קשר בין תוכן הפרשה לעניין י"ט כסלו, אלא אדרבה, לכורה

1) חלק תושב"כ בריש פרשנתנו.

2) כ"ה לשון אדה"ז – לקוטי דברים ח"א יט, ובולשון כ"ק מ"ח אדמ"ז (בכתב שנעתק בהקדמה להיום יום. בהקדמה לחוברת י"ט כסלו) – "חג החגים" (נתבאר בלקוט"ש ח"ה ע' 436 ואילך. لكمן ע' 385 ואילך).

3) מלבד ב' קביעיות (אחת (זח"ג) בשנה מעוברת וא' (זח"א) בשנה פשויה) שחל בשבת פ' וישלה. ולהעיר שגם אג, הרוי: א) בזמן תפלה המנחה (זמן הודעת נתינית) הגאולה קורין פ' וישב. ב) יום א' פ' וישב הוא ב' כסלו דיא היתה הגאולה בפועל (ואא קיצורים והערות לתניא ע' קכ. ובכ"מ).

4) וכן ה' בשנת הגאולה – תקנ"ט. דגאולה הייתה ביום ג' פ' וישב כמ"ש אדה"ז באגרתו הידועה (נדפסה באגרות קודש אדר' הזקן ס' לח).

5) להעיר מקיורם והערות שם ע' קב-קכא (בנוגע לשנת תקנ"ז-ח).

* ראה ביאור מדרש הניל' ע' 172 ואילך בביאור לשון אדה"ז מונע תמיד".

אמר וירד מים עד ים¹⁹, שלט בהון היך מה דאת אמר כי הוא רודה בכל עבר הנהר²⁰:

שלטונו יוסף ("כבשון", "הוא רודה") – נלמד מהלשון "הורד מצרים" – הינו, שכונת מתרת²¹ ההורדה הייתה שיטוף יהיה כובש ושליט, המשנה למלך במצרים, ומבלעדו "לא ירים איש את ידו ואת רגלו"²².

ועל-דרך זה הוא גם בנוגע למאסר והגאולה של י"ט כסלו: אין זאת שהמאסר היה מאורע בפני עצמו, ואחר כך בא הגאולה, אלא הגאולה הייתה תכליתו של המאסר עצמו. כמו שהתבטא כ"ק אדמור" (מהורש"ב) נ"ע²³, שאע"פ שקשה לומר כן, בכל זאת כך הוא הדבר, שהגאולי שהיה "לאחר פטרכורג" (לאחר המאסר) היה על-דרך מאמר חז"ל²⁴ "הזה שכותשין אותו מוציאו שמנו". וממשל זה מובן הנמשל – זה ש"כותשין אותו" לא בא מלכתילה אלא כדי שייה "מוסיא שמנו" – וכמה שדרבי אדמור"ר נ"ע: "כן על ידי הקטרוגים שהיו בפטרכורג נתגלה הפנימיות דוקא כ"י ועיקר הכוונה היה בגילוי הפנימיות דוקא"²⁵.

וכידוע²⁶, שם(לאחריו) יום י"ט כסלו

ב. ויש לבאר את הקשר והשיכות ביןיהם על-פי הידע שగלוות מצרים לא באה בתור עונש²¹, אלא להיפך – תכליתה הייתה "ווארה כי יצאו ברכוש גדול"¹² בפשטו, במשמעות; וכן ברוחניות, גלוות מצרים הבינה את ישראל לקראת "(בוחזיאר"¹³ את העם גוי) תעבדון את האלקים על ההר הזה" – להיות ראויים לקבל את התורה במתן תורה¹⁴.

ענין זה, שהגלוות אינה ענין בפני עצמו, אלא כל כוונתה ומטרתה של הגלות היא העילי הבא בנסיבות הגלות (מן הגלות), מודגש בגלוי אצל יוסף, גם לפי המופיע בפשטו של מקרה: מכירת יוסף וירידתו למצרים נגרמו (בעיני בשור) על-ידי כוונתם הבלתי-רצואה של אחיו יוסף¹⁵, אך לאחר מכן נתגלתה האמת והתכלית בדבר, שלמיחה שלחני אלקים לפניכם גוי לשום לכם שאירית בארץ ולהחותם לכם לפוליטה גודלה ועתה לא אתם שלחתם אותה הנה כי האלקים גוי¹⁶.

וכן מודגש במדרש "וישוף הורד מצרים"¹⁷ – כבשון¹⁸ היך מה דאת

(11) וע"פ נגלה – אין על מה להעניש את יעקב (בני).

(12) לך טו, ד. וראה בארכוה לקו"ש חכ"א

שיתה ב' לפ' שמות.

(13) שמות ג, יב.

(14) ראה תו"א יתרו עה, סע"א ואילך. ווזע.

(15) ע"ד ל' הכתוב – ויחי ג, כ (וכפשות פרשנו לנו, נז א ז"ג).

(16) ויגש מה, ה"ה. וראה גם ויחי שם.

(17) פרשנו לנו, א.

(18) כ"ה גירסת רשי" ומת"כ בב"ר שם (הובא

ג"כ ונתבאר בזכור הקדש לבר"ר שם). ולפנינו הוא

בסדר הפק ששלט בהון המד"א וירד מים עד ים

כשבהון המד"א כי הוא רודה כו". וראה מהפרש

המדרש, ובב"ר הוצאת תיאודור-אלבק.

מלשון „וירד”, „רוֹדָה”, שליטה), הינו, שיחד עם הירידה עצמה, בשעת מעשה, כבר נתקאים „וירד”, „רוֹדָה”, „כְּבָשׂוֹן”, – אף שכואורה אלה הם עניינים הפכים.

גם צריך להבין: להלן במדרשו שמדובר פירוש נוסף על „וישוף הורד מצרים” – „הורד את השכינה (בביכול) למצרים עמו כו' מנא לך שירדה השכינה עמו מדכתיב³⁰ ויהי ה' את יוסף.”.

כידוע, קשיש כמה פירושים על תיבת אחת, יש לכולם שיקיות זה לזו. ואם כן, צריך לומר, שגם פירוש זה – הקשור לפירוש הקודם של „הורד” – „כְּבָשׂוֹן”.

ד. ויש לומר הביאור בזאת: בגאולה ופדייה מגילות יש שלשה אופנים³¹:

פדייה בדרך מלוחמה – מלוחמה באויב עד להתגברות עלייו ולנצחון. גאולה ופדייה זו אינה מושלתם, כי יש צורך להשתמש (בעין – על-כל-פנים) כל הזין³² ותקיטי המלחמה וכוי' של האויב, עד אשר „דם לרוב שפכת”³³, וזה „קרב”, מלשון התקראות זה אל זה וכוי³⁴.

ובלשון החסידות: הלוחם משפיל

(30) פרשanton לט, ב (במהרש להפסוק „וישוף הורד גו”).

(31) בהבא לקמן (בא"א Katz) דרושי פדה בשלום – שער תשובת לאודהאמ"ץ ח"א (פ"ז ואילך), סה"מ תרנ"ט ותש"ד. ועוד.

(32) להעיר מרד"ה לא יצא האיש לא בטיף (תרכ"ב).

(33) ד"ה א כב, ח. (34) ראה שע"ת שם ח"א פ"י".

התחיל בעיקר עניין „יפוצו מעינותיך חוצה” – התלבשות אלקות בהשגה. וכן הוא גם בעניין השפעת י"ט כסלו

על אומות העולם, שרי המלוכה, שהמאסר הביא לידי כך ש„שמו .. נתגדל ונתקדש .. בעיני כל השרים .. וענו ואמרנו²⁷ על זאת כי אם מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעניינו”²⁸, והם נתנו חפשיות ורשות לפוטס את פנימיות התורה, תורה החסידות.

ג. אעפ"כ עדיין אין הדבר מחוור לغمרי: סוף-סוף בפרשת וישב העניין המذובה, בಗלי, הוא ירידת יוסף למצרים וכו', עד למיצאו בבית הסוהר²⁹, ואילו עניין הtout והתוועלת שנגרכם כתוצאה מהורדת יוסף למצרים מתגללה (מסופר) רק לאחריו זה, בפרשיות התורה הבאות – שלא בעניין הגאולה, שאירוע בפועל ב"ט כסלו. וצריך לומר, שגם בפרשנותנו נמצא עניין ותוכן של גאולה.

וירובן בהקדמים הביאור בדברי המדרש הניל: מדברי חז"ל, שענין „כְּבָשׂוֹן” נרמז בלשון „וישוף הורד מצרים” גופא – „הירק מה דעת אמר וירד מים עד ים”, מובן, שלא זו בלבד שירידת יוסף למצרים הובילה אחר כך ל„כְּבָשׂוֹן” (להתמנותו של יוסף למשנה למלך שע"ז נעשה לשלית על המצרים בפועל) ושותו הייתה המתרה בכך שני העניינים כוללים בתיבת אחת – הורד („הורד” מלשון ירידת, ו„הורד”

(27) להעיר מסתומה (לב, א, לג, א) בפי וענו, ואמרנו.

(28) אגרת אדה"ז שהובאה לעיל הערכה 4. (29) פרשanton לט, כ ווילך.

(אע"פ שישנה ירידה למקומו ומדינתו של המגנד (עד כדי "התלבשות" בתקן הגלות), מכל מקום, לא זו בלבד שאין זה באופן שהגלות גורמת ל"אגאלתי" (ירידה אמיתית), אלא אדרבה:) הגלות גופא נהפכת למצב של גאולה. ואיזה הגאולה היא בשלימותה, ואין היא מותירה נתינת מקום למגנד ולגלות.

וזהו פירוש הפסוק⁴¹: "פדה בשלום נפשי"⁴² (מקרב לי) – שאע"פ שישנו מצב של "מקרב לי", מצב של מלחמה הבאה באופן של "התלבשות" בגלות, בכל זאת הפدية היא באופן של "שלום";

כי פدية זו באה ממדוריגה שאין בה גדר של גלות כלל, ולבן היא פועלת שהגלות גופא תהפור⁴³ לעניין של גאולה⁴⁴.

ה. שלשה אופנים אלו של גאולה מתאימים גם לששת אופני העבודה – (א) השבטים, (ב) האבות, (ג) יוסט⁴⁵:

(41) תהילים נה, יט.
(42) ראה מכתב אד"ז (נדפס באגרות קודש הנ"ל העריה (4): וכשקרית* בספר תהילים בפסוק פדה בשלום נפשי קודם שהחלה פסוק שלחו יצאי בשלום. וראה לקמן בפניהם סעיף גאולה.

(43) ראה ירושלמי סוטה (פ"א סה"ח) בפי "פדה בשלום גוי כי ברבים היו עמד" שאנשי אבשלום היו מתפלلين לנchnerו של דוד.

(44) גויה בתום אלף (לקוטי בהעלותך לה, ג).
(45) בכל הבא לקמן – ראה תוו"ח וחיה ד"ה בן פורת יוסף (קא, ד אז"ק). ועוד"ז בסה"מ תפ"ח ע' בג"ד, ס"ע כו ואילך. וראה גם סה"מ תקס"ה (ח"א) ע' קצב ואילך; אורה תמק"ך ברך ותתשב, א ואילך; סה"מ תרכש ע' רנחת; המשך תרס"ז ע' שטו – אלא שבמקרים אלו מדבר במדrigת

עצמם לתוך "לבושי המתברר"³⁵ כדי להלחום בו, ואיזי נגרמת בהכרח ירידה – "כל מלכושי אגאלתי"³⁶. וממלא, גם לאחר הנצחון והגאותה, עדיין אין זו גאולה מושלמת, ונשאר הרושם של "אגאלתי" וכו'.

אופן געלה יותר של גאולה הוא – פدية בשלום: מצב הפدية והגאולה נבע מתקוף ועוז גדולים ביותר, עד כדי כך ש"גנ halo אלופי אדום גוי, תפלול עליהם אימהה ופחד"³⁷. העמידה היא מען לאויב גנומי – ופשיטה שאנו מקום כלל לximity אליו (קרב).

[וזוגתו בעבודה – עניין התורה, שאינה "מתלבשת" בעולם, אלא, "הלא כה דבריakash מה אש אינו מקבל טומאה, אף דברי תורה אינן מקבלים טומאה"³⁸.]

אך גם באופן זה של פدية, הנה "אלופי אדום" נשארו בתקפם במקומם, ויתכן שאחר כך יתקיים "ולאום מלאום יאמץ"³⁹ – "בשזה קם כו'"⁴⁰.

ואע"פ שאדם זה נמצא במצב של גאולה בשלמותה, אין זאת אלא שאצלן אין מקום לאויב – לגלות; אבל ב"מוקמה" של הגלות לא אירעה גאולה.

האופן הנעלם ביותר הוא, אשר

(35) ראה בהנסמן לעיל ע' 175 העריה 77.

(36) ישע"י סג, ג.

(37) בשלח טו, טו-טו.

(38) ברכות כב, א. וראה המשך פדה בשלום תש"ז שם פ"כ: וענין ההתלבשות דתורה אי"ז מעניין התלבשות של התעסקות... ולשונו התלבשות הוא רק שם המושאל בלבד.

(39) תולדות כה, כג.

(40) פרש"י שם. וראה פסחים מב, ב. מגילה ג.

.א

(*) י"ג וכשהיינו קוראים!

שambilעדו לא ירים איש כו"ו, ובפרט בזמן שבו "השביר" ⁵⁰ בר ⁵² לכל עם הארץ, שהיא עסוקו עם כל העולם כו"ז; ואף לפני כן, מאז ירידתו למצרים, הנה בהיותו עבד של פוטיפר שטבחים היה טרוד בעסקי פוטיפר, ואף לאחריו זה, בהיותו אסור בבית הסוהר, הרי "ויתן" ⁵³ שר בית הסוהר ביד יוסף את כל האסירים אשר בבית הסוהר ואת כל אשר עושים שם הוא היה עושה – ואעפ"כ כל הטרדות הללו לא בבללו וולא הפריינו לדבקותו בה/, וגם בעט עסוקו בהם היה "מרכזו ממושאלאלוקות".⁵⁴

וטעם הדבר, כי האיר בו האור האלקי הנעללה לגמורי מן העולם⁵⁵, ומצד א/or זה לא יתכן לומר אפילו שהעולם אינו תופס מקום, ולכן אופן העבודה יכול להיות בדרך התלבשות בעולם, ואעפ"כ אין הדבר מבלב ומפריע לדבקות; הדבקות באלוקות מוגשת גם בענייני העולם שבhem האדם העובד מלובש, כך שבתווך העולם גופא ניכרת ומרגשת האלוקות⁵⁶ שלמעלה מגדיר העולם.

וכמו שמצוינו ביוסף, שבחיותו עבד

השבטים היו רועי צאן, "היו גוי בשרה"⁴⁶ בהתבזבות, מובדים מן העולם, כדי שעניני העולם לא יטרידו אותן ויפריעו מדקותם באלוקות.

בפנימיות העניינים: במדרגת השבטים (מרכבתה תחתה) יש תפיסת מקום לעולם, ולכן, אילו היו היוודים ומטעקים בענייני העולם, לא היו יכולים להשאר במדרגותם בדקות באלוקות באופן של מרכבה.⁴⁷

בדרגת האבות (מרכבתא עילאה), הנה אף בעת המזams בעולם, אין הם בהתלבשות בעולם, ולכן ענייני העולם אינם מבלבים אותם ואין מפריעים לדבקותם בה.⁴⁸

למעלה מזה היא דרגת עבדתו של יוסף⁴⁹, אשר מצד אחד היה "בחתלבשות" בענייני העולם, שהרי בהיותו במצרים היה לו "טרדה"⁵⁰ גדולה ועצומה ביוורר, וככל-שכן וכלו ווחומר בהיותו "מלך"⁵¹ על מצרים, כמו שכתווב על פרק ישק כו' רק הכסא כו

יוסף lagiibi דרגת האבות והשבטים, ולכן נכללו שם האבות והשבטים יחד.

(46) וישלח לה,

(47) להעיר ממה שאין מסכין בדבר הראו לקל טומאה – אפילו כשלא הוכשר לטומאה (שו"ע א"ז או"ח ר"ס תרכט).

(48) ראה תור'ח שם (קב, ט"א ואילך) וס"ה"מ תפ"ח שם (ס"ע כ) דהשבטים הם בבח"י יחו"ת והאבות הם ח"י יחו"ע, ובתור'ח שם פ"ז (קד, ג במוסגר) בנווג האבות: אעפ' שאין המסק מבדיל להם כלל כו' דאין העולם מופס מקום כלל אחר שאין ה指挥ים מסתיר כלל עד שה"י צרי' להפשיט א"ע כו'.

(49) להעיר מתור'ח שם קה, ג; או"ה"ת שם, ב;

סה"מ תפ"ח ס"ע כו' ואילך – בנווג להבעש'ט.

(50) ל' התור'ח שם קב, ג. וראה עד"ז שאר

המקומות שבהערה .45

(51) מקץ מא, מ. שם, מד.

ז. מעין זה היה במאstro וגאולתו של רבינו הוזקן:

רבינו הוזקן בהיותו בבית האסורים היה בחלבשות בגלות. הוא לא „המתיק“ את הדינים „בעברת היד על המצח ועל הפנים“⁶⁰, הוא לא גرم לכך שמדובר מאstro, מבהיר „טיינע סובייט“, ישרפּי⁶¹; ואופן ההנאה עמו היה, שחקרוו בחקירה ודדרישה ברכבי שאלות על יסודות התורה והמצוות, והוא השיב עליהם בהסבירה ארוכה, באופן שגם המוחות המגוושים של מנהלי הדרישה והחקירה היו יכולם להבין⁶².

אבל מאידך גיסא, רבינו הוזקן לא היה מוכחה בזוה. וכמסופר על ידי כ"ק מורי וחמי אדמור⁶³, ש„כל עניין המאסר היה בהסכמתו של רבינו הגדול .. אילולא היה הרבי מסכים, לא היו אסורים אותו, והראיה לכך היא מהנשיאה לפטרבורג – בערב שבת נצירה המרכבה השחורה, ולא העילו ארבעת הסוטים שנורטמו כדי להסעה, משומש שהרבי לא חפץ בכך כי“⁶⁴; „כללות⁶⁵ עניין המאסר היה כעין הלבשה ברצון, שלא להשתמש בדרך מעלה מן הטבע“. וידוע⁶⁶, ש„הלבשה“

פוטיפר „וירא⁶⁷ אדונו כי ה' אתו וכל אשר הוא עושה ה' מצליה בידו“ – באוטו „מקום“ שבו פוטיפר הוא „אדונו“, הנה שם גופא ראה „אדונו“ זה עצמו „כי ה' אותו“. וגם לאחר מכון, בהיותו אסיר בבית הסוהר – „ויהי⁶⁸ זה את יוסף ויט אליו חסד ויתן חנו בעניין שר בית הסוהר“ – אפלו שר בית הסוהר, שבו היה יוסף אסיר, חש בזאת!

ו. על-פי הנ"ל יובנו גם דברי המדרש על „יוסף הורד מצרימה“ – „כבשנו .. וירד מים עד ים“, ושיכות עניין זה לפירוש (על „הורד“) „הורד את השכינה עמו“:

כאשר „יוסף הורד מצרימה“, כפshootו, וכן ברוחניות – כשהיתה לו ירידת ו„החלבשות“ במצרים, הנה בהיותו שם, בירידתו, נשרם במחות האלקיין („הורד את השכינה עמו“) – בירידה זו גופא נתקיים בו „כבשנו“.

כ"י כאשר יוסף מגיע למצרים, זה גופא משנה את מהותה של מצרים, כך שגם ב„מקום“ זה של מצרים ניכרת ומוגשת אלקות. דבר זה נעשה מידי בתהילת ההורדה, וככ"ל, „וירא אדונו כי ה' אתו“ ולכו „ויפקדחו על ביתו וככל יש לו נתן בידך⁶⁹, ועל-דרך-זה גם אחר כך, בהיותו בבית הסוהר.

התורה שבעל-פה מגלה, אשר „יוסף הורד מצרימה“ פירושו וענינו – „כבשנו היר מה דעת אמר וירד מים גו“.

(60) ראה מכתב אדחה⁷⁰ (נדפס באגרות קודש אדמור' הוזקן סי' ס).

(61) ראה רשימת כ"ק מוח' אדמור' – נעתקה בס' התולדות אדמור' הוזקן ע' ר' (בஹוצאת תשמ"ז – ח"ג ע' 702) הערכה.

(62) ספר השיחות תש"ג ע' .7.

(63) לקודם ח"א לון, סע"ב ואילך.

(64) לקודם שם לט, ב.

(65) ראה המשך מתר"ו ס"ע קצא ואילך. ובכ"מ.

– וידועה הדוגמא מההלכה אשר כיסוי ראשו בידי איננו כסוי (שו"ע או"ח (ודדחה⁷¹) סי' צא, סי' ד').

(57) פרשנו לט, ג.

(58) פרשנו שם, כא.

(59) פרשנו לט ד. וראה המשך הפסוקים שם.

ש „הורד” גופא היה באופן של „וירד” – „כבשון”.⁶⁹

ח. כל ענין מתאר ומתגלה על-ידי תורה אורה. ועל-דרזזה בנידון דידן: הפעולה והחידוש שבמאסרו ובגאולתו של רביינו הזקן קשורים לחידוש ב תורה זו;

ובפרט בספרו התניא, כי כידוע⁷⁰, גאולות יט' כסלו בא בזכות שתישנות היהות בתורה ובעובדיה שספר התניא הוסיף לחסידים (ומתעם זה חפץ רביינו הזקן בספר התניא יודפס לפני יט' כסלו).

והביאור:

בספר תניא קדישא⁷¹, כפי שהוא לפניו, מופיע שער היהוד והאמונה חלק שני. אך ידוע (כמסופר בפי חסידים) שלרביינו הזקן היהת סברא קבוע את שער היהוד והאמונה כחלק ראשון, ומהאי טעמא נמצאת ב „חינוך קטן” (ההקדמה לשער היהוד והאמונה) ב' או ג' פעמים הלשון „כמו שיתבאר” (בלשון עתיד) – אף שהכוונה שם היאו לעניינים המבוארם בחלק הראשון.

יתר על כן: כיוון שרביינו הזקן השאיר את הלשון „כמו שיתבאר” במקומה, ולא שינה זאת ל„נתבאר” (בלשון עבר) – הרי זו הוכחה, שאף לאחר שרביינו הזקן החליט שער היהוד והאמונה יופיע לאחר החלק הראשון, עדין הותיר נתינת מקום

והגבלה ברצונו אינה הגבלה אמיתית (הגבלה אמיתית היא דוקא הגבלה הבאה לאדם בהכרח, מדבר שחייב הימנו; אך כשאופן ההגבלה הוא שהגביל הוא עצמו – הרי הדבר תלי בו).

והטעם שני קצוטות אלו היו יכולות לשכון אצל ייחדיו, מובן מדברי רבינו נשיאינו – כי „רביינו (הזקן) הננו עצמי”, ואצל „עצמם” אין מקום לשינוי זמן ומקום⁷². ולפיכך, גם בהיותו במאסר, ובאופן של התלבשות (ככollow) – פעל וה השיע על שרי המלוכה עצם, שהם, מצד המצויאות שלהם, יוציאוו להירות באופן של פدية בשלום⁷³, מתוך הכרה שהוא איש אלקי.

ועל כך האיר רביינו הזקן באגרתתו⁷⁴ המפורסמת אודות גאולתו: „הפליא ה' והגדיל לעשות הארץ .. אשר נגדל ונתקדש ברבים ובפרט בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך אשר גם בעיניהם יפליא הדבר הפלא ופלא, וננו ואמרנו על זאת כי אם מאת ה' הייתה זאת היא נפלאת בעינינו” – שבהיוותו תחת ממשלטם וברשותם, ראו השרים, ואף המלך עצמו, שהוא „חכם גדול ואיש אלקי”⁷⁵, והכרה זו (שאף הם הכירו כי „מאת ה' הייתה זאת”) מבטאת את החידוש של גאולות יט' כסלו,

– בדוגמה ירידת יוסף, שמה

(69) קצורים והערות לתניא ע' כ' ואלך.

(70) לשון הסכמת אב"ד דקראקה, בדפוס זאלקומי, תקנ"ט.

(71) ראה גם פלח הרמן (להר"ה מפאריטהש) הופסתו לבראשית ס"ע 20 ואילך.

(66) לקודם שם צט, א. וראה בארכוה תורה שלום ע' 166 ואילך.

(67) ראה מכתב אדה"ז (נעתק לעיל העירה).

(68) בית רבי ח"א פט"ו.

כמו לפני ששת ימי בראשית ממש⁷⁶, ומזה מובן "איך שכל נברא ויש הוא באמת נחשב לאין ואפס ממש לגביו כח הפוועל ורוח פיו שבנפעל מהויה אותו תמיד ומויציאו מאיין ממש ליש"⁷⁷.

(ב) שהצמצום איננו "כפשותו, שהקב"ה סילק עצמו ומהותו ח"ז מהעולם הזה, רק שמשגיח מלמעלה בהשגחה פרטית על כל היוצרים כולם אשר בשםים ממעל ועל הארץ מתחת"⁷⁸.

ויש לומר, שבאור עניין זה, שהצמצום איננו כפשותו, אינו עניין עצמו, אלא הוא בא בהמשך ובקשר לביאור בחידוש הבуш"ט, כדלקמן.

יו"ד. החידוש בפירוש הבуш"ט אינו רק שדבר ה' מוכרח להוות תמיד כל נברא, בכל רגע ורגע, אלא גם שהתיבות "יהי רקייע גו'" הן "מלובשות בthon כל הרקיעים לעולם להחיותם"⁷⁹. ועל-זרק-זה בכל הנבראים – התיבות והאותיות שבשעה מאמרות מהוות ומחיות אותן, הרי הן מלובשות בתוכם [וכפי שמאיריך רבינו הוזק"⁸⁰, שבכל נברא "יש בחינת נש וחיות רוחנית", כי אפילו הנבראים שאינם מזוכרים בעשרה מאמרות שבתורה, נמשכת אליהם חיות היורדת ומשתלשת ממדריגה למדריגה מעשרת המאמרות שבתורה "על ידי חילופים ותמורהות האותיות וגימטריות .. עד שיכל

לסברתו הקדמת, ובשער ההיחוד והאמונה ישנו עניין ש"מקומו" הוא בראשונה (אך לא רוב הענינים שבו).

הסדר בעבודת האדם הוא, שכדי להגיע לידי אהבה ויראה (תוכנו של החלק הראשון שבתניא), יש צורך תחיליה ב"אמונה הטהורה ונאמנה ביחדו ואחדתו יתברך ויתעללה" (תוכנו של שער ההיחוד והאמונה), כמבואר בחינוך-קטן בסופו.

ועפ"ז יש לומר, שעניין המאסר והגואלה של רבינו הוזק, מתגלה ומתבאר בתניא, בתורתו של רבינו הוזק, בעיקר – בשער ההיחוד והאמונה⁷².

ט. בין עיקרי הענינים שרביינו הוזק מבאר ומחיש בשער ההיחוד והאמונה, יש לכואורה⁷³ שתי נקודות כלליות:

(א) הביאור ב"פירוש הבуш"ט" על הפסוק "עלולם ה' דברך נצ'ב שמיים" – ש"דברך שאמרת⁷⁴ ה' רקייע .. תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקייע השמיים .. להחיותם .. אילו היו האותיות מסתלקות כרגע .. וחזרות למקורן, היו כל השמיים אין ואפס ממש והוא כל הלו ..

(72) להעיר מהכתב בקצורים והערות שם (ע').
(73) קכא) שציווה אדה"ז בשנת תקנ"ח להודיע לכל אנש "ישקדו ויתמידו בלימוד ספר התניא וביום הש"ק פ' וישב – כ' כסלו – לימדו בכל מושבות אנש שני פרקים בחלק א' ופרק א' בחלק ב".

(74) ידוע שאפ"ל "לכואורה" – גם בבדרי שהמסקנא בן היא (ראה ש"ח כרך ט' כל依 הפסוקים ט"ז אות ח' וט"ז).
(75) תהלים קיט, פט.

(76) שער ההיחוד והאמונה פ"א.
(77) שם רפ"ג. ומכואר שם בארכוה.
(78) שם פ"ז (פג, ט"א ואילך).
(79) בפ"א שם.

יתברך .. מלא את כל הארץ ממש בדעתו
ומוקום⁸³ – נמצא שיש כאן שני קצוות:

כל נברא יש "נפש וחיות רוחנית"
פרטיה, עליידי צמוץ והתלבשות של
דבר ה' בכל נברא פרטיו, וביחד עם
זה קשור כל נברא ונברא לעצמו
ומהותו יתרוך, כי גם ב"מקומו"
של הנברא נמצא "מהותו ועצמותו
יתברך". וכיון שהוא נברא ונברא
יתברך אינו בגדר העולם כלל,
הנה מצד זה מorghש שמציאותו של
העולם גופא היא אלוקות⁸⁴ (בלשון

להתמצצם ולהתלבש ולהתהוו ממנה
נברא פרטיו].

כלומר, אין פירוש הדברים שדבר ה'
זהו תמים את הנברא, ואילו הנברא
הוא דבר נפרד ממנו, אלא שדבר ה'
מלובש" בתוכו הנברא גופא (ב"מקוםו"
של הנברא), עד שחיותו (ונפשו) של כל
נברא ונברא היא דבר ה' המלבש בו.
ומילא מובן אשר "כל נברא יש
באמת נחשב לאין ואפס ממש לגביו כוח
הפועל ורוח פיו שבנעל המהוה אותו
תמיד ומוציאו מאיין ממש לשיש"⁸⁵.

(83) שם פב, פב, ריש ע"ב. והרי דבריו שם (pag,
סע"א ואילך) "מכאן יש להבין" באים בהמשכו
לארכיות הבירור שם לפניו (פי ואילך) ש"אין
מדת הגבורה מסתתר ח' לו פניו יתרוך" (שם
ספ"ז) ו"עוף" שהוא גם למטה במוקם ונכו... והוא
עופ' ב' הוא נמצא גם למטה במוקם ונכו... והוא
יהודה תחתה" (שם פ"ז – פב, סע"א). ועפ"ז
תומך גם הארכיות בהירור שם לelow (pag, ב'
ואילך), לאחר שלול הדעה דצמצום כפשו
ומבאר דברי הר"ם פ' פחט לא רק עין סכ"ע
אלא גם בח"מ מכ"ע, החיות המתלבשת תוך עצם
הנברא, ע"ש בארכואה.

(84) ובפרט עוף מש"כ באגדה ק"ס (כל, סע"א
וילך) ש"מהותו ועצמותו של המatzil ב"ה
שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה
עליה שקדמה לו ח' .. הוא לבדו בחכו ויכלתו
לברוא יש מאיין ואפס המוחלט ממש בלי שום
עליה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה" – הרי נמצא
שהbijot שמצד העצמות שיך להתהוו
הנבראים גופא. וכמשמעותו בארוכה בד"ה ולקחთ
תרס"א. – ועפ"ז תומך יותר השיקות בין העניין
דצמצום שלא כפשו לsheet הבעש"ט שהדבר
ה' الملובש תוך כל נברא להוות ולהתיו מאיין
לייש.

ולפ"ז אלו שט"ל דצמצום כפשו צ"ל
שחולקים גם על sheet הבעש"ט. ודוחק קצת
שהרי sheet הבעש"ט מיסודה במדרש תהילים
עה"פ לעולם ה' דברך נצב גור (הובא בלקוטי ר"פ
אחריו). יותר נרא לומר שלדעתם ההתהווות בכל
רגע היא מהשגתנו ית' ולא מעצמותו.
ואף שגם לדעתם "כל הנמצאים .. לא נמצא

ולפי זה נמצא, לכארה, שהbijot
של הנברא אינו ביטול בשלימותו.
שכן, כיון שהחיות המתלבשת בנבראים
היא חיות מצומצמת ומוגבלת (לפי
ערכו של הנברא), כנ"ל, הרי הדבר
נouter מקום למציאות היש", ומילא
גם הביטול שמצד חיות זו אינו ביטול
בשלימותו.⁸⁶

אך לפי מה שריבינו הוזן ממשין
ומבואר, שהצמצומים אינו כפשו ח'ו,
דהיינו, שגמ⁸⁷ ב"מקום" (במדרגה)
שהיאר והחיות האלקית מצטמצמים
ומתלבשים בתוכו הנבראים, הנה "ליית
אתר פנו מנייה"⁸² ו"מהותו ועצמותו

(79*) ראה בכ"ז גם לקו"ש חכ"ט ע' 29 ואילך.

(80) ראה המשך תرس"ז ע' רכד. ובכ"מ.

(81) ולא רק מצד המאו"ר "שהוא א"ס עצמו
(שלא שיר' צמצום ח' ולא העלם ואדרבה
המורר הוא בהתגלות ולכון אפילו תינוקות
יודעים שיש שם אלוקה מצוי כי אף שאין בהם
השגה ותפיסה איך ומה לפ' שאיין בהם גילוי
האור שם"מ המאו"ר עצמו הוא נמצא למטה כמו
לעללה" (תו"א יד, ב. וראה הגהות להמאמר
מק' אדנ"ע תרנ"ח (קה"ת תשמ"א"ב נב ואילך).
(82) תקו"ז תנ"ג, הובא בשער היחוד והאמון
שם (pag, ב).

עובדתו של כל היהודי, בהמצאו בחשכת הgalot, צריכה להיות – להאר את חזך הgalot על-ידי עבדתו בנו מצוה ותורה א/or, ובפרט בזמן עקבתו דמשיחא.

וכדי להאר חזך כפול ומכופל שכזה, יש צורך בא/or עצום ונעלה יותר⁸⁸, אף במאוד שבתורה, פנימיות התורה⁸⁹, שנתגלתה בימינו אלה בתורת החסידות.

מצד החזך הגדול בעולם עלולים להתעורר בעבודה קשים ונסיניות קשים ביו"ר, ובשעה זו ח"ה היהודי שלא ובלבד שישראל בכלל הם „אתם המעת מכל העמים“, אלא גם בין בני ישראל גופא הוא לעת-עתה מן המיעוט העוסק בעבודה של הפצת היהדות – נור מצוה ותורה א/or, ובפרט בהפצת המעינות חוצה.

עלול הוא לבוא לידי מסקנה, שモטב לו להמתין עד שיחלפו אותם הקשיים וההעמלות וההסתירויות, ולאחר מכן י Mishik בעבודתו.

על בר באה ההוראה מהאמור לעיל: עליו לדעת, שההulos וכל אשר בו מתחווה בכל רגע ורגע מאין ואפס המוחלט ממש על-ידי הקב"ה אשר אין לו עיליה וטיבה הקודמת לו ח"ז⁹⁰. ובכן, הרי לא יתכן כלל שתתקיים מזיאות שאינה מנicha ליהודי לעובד עבדתו

וזל פותח זיין דעת צינור כו", [האמור של הרבי היה כדי שיפתח את הצינור] כבניהם).

(88) ראה קונטרס עה"ח פ"ג. מכתב כ"ק אדמור" מהורש"ב נ"ע שנדפס בהוספה לקונטרס הנ"ל ע' 82 ואילך. אג"ק שלוח"ב ע' תשיג ואילך.

(89) ירושלמי חגיגת פ"א ה"ז (קה"ע שם).

(90) אג"ק שם.

הידוע⁸⁵: הייש הנברא הוא הייש האמתי) – אין עוד מלבדו⁸⁶.

יא. כל העניינים שבתורה הם הוראה בעבודת כל אחד ואחד. ובפרט עניינים שארעו לנשיה בישראל, נשמה כללית, וباءו בפרום. ובמיוחד בענינו, שהרי כללות עניין המאסר היה קשור למטרית נפשו של ובניו הוקן על תורה החסידות למען כל ישראל, כל אחד ואחד בישראל. ויש לומר, שע"ז פתח רבניו הוקן את הצינור של מסירת-נפש על עבודת ה' בתורת החסידות⁸⁷.

– אלא מאמנת המצא"ר (רמב"ם ריש הל' יטוה"ת) – ה"ז רך ש„מציאו" ממנה, אבל הוא י"ת, אין מתלבש בתקן הנבראים, וע"ז הוא ציווה ונבראו. (85) ביאורי הוזר בשלח (mag, ג ואילך). וראה ד"ה ולקחתם לכם שם. קונטרס ענינה של תורה החסידות טט"ז.

(86) ובתנין ד, לה. בד"ה ולקחתם שם הובא על הביטול שמצד העצמות) הלשון „אין עוד“ – ל' הפסוק (שם, לט)*. וראה לקי"ש ח"ד (ע' 1334-5) שהbeitol ד„אין עוד מלבדו“ הוא מצד האור, ו„אין עוד“ הוא מצד העצמות ע"ש (ולהעיר גם מלוק"ש ח"כ ע' 43 ואילך). ומ"ש בפנים הוא עפמשנ"ת כמ"פ (שיעור ליל ויום שמחה ת"ש מג.ليل שמחה תש"מ. ווע"ח) החילוק בין „אין עוד“ ו„אין עוד מלבדו“ – ש„אין עוד“ שולג לגמרי מזיאות הנבראים שאין שום מזיאות כלל, משא"כ „אין עוד מלבדו“ פירושו (ש"ק) בלענדו „אין עוד“ אבל „עמו“ ישנה מזיאות. [ובד"ה ולקחתם שם שבא להדגיש ביטול הנבראים, דלא רק דכלוא קמי' כלא חשב אלא „שלא יש שם מזיאות כלל“, מתאים הלשון „אין עוד“].

(87) לקי"ד שם לט. ב, צו, סע"א ואילך (שם: „דעם ורבינס תפיסת איי געווין צוליב דעת ער פ"ב, כו) נה"פ אין עוד – אפיקו בחללו של עולם".

*) וכדמוכחה ג"כ ממה שמביא שם דוחז'ל (דב"ג פ"ב, כו) נה"פ אין עוד – אפיקו בחללו של עולם".

בארבע אמות שלו, כולל הפטז המעניינות חוצה, מוסיף כל אחד ומחיש את ביאת משיח צדנו, ואז יראו הכל בಗלי עיניبشر אשר וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ⁹³, ואף באופן של „מלאה הארץ דעה את ה' בימים לימים מוכסמים“⁹⁴.

כ"י אז יקיים הייעוד „וונגה כבוד ה“⁹⁵,

גם עתה הוא „מלא כל הארץ“⁹⁶ כפשותו ממש, אבל אין זה בגלו; אבל אז – „וונגה כבוד ה' וראו כלبشر ייחדיו כי פי ה' דבר“.

(מושחת י"ט כסלו תשמ"א)

בהפטז נר מצוה ותורה אור ובהפטז המעניינות חוצה.

ומה שהוא רואה שקיים מנגדים והעלמות והסתורים בעבודתו – עליו לדעת, שהמצומים איננו כפשותו ח"ג, אין זה העלם אמיתי, והכוונה בכך היא, שיגלה בעצםו את ה„חילך אלקה ממעל מונש“⁹¹ הנמצא בתוכו, ואת הכהות שהקיעו והכניטו בו רבותינו נשיאינו⁹² – וכך יתקיים בו „כבשון“ ו„שלט בהוזן“, והוא יכובש את הענינים המבלבלים ומעלימים ומטהרים וישלוט בהם גם בגלו.

ועל-ידי עבדות כל אחד ואחד באופן של „כבשון“ בהפטז היהדות

(93) תהילים עב, ח (הובא לעיל ס"ב ואילך). וראה ר'אכ"ע שם פסוק א ופסוק ח.

(94) ישע"י, ט.

(95) שם מ, ה.

(96) שם ו, ג.

(91) תניא פ"ב.

(92) ראה שם בהמשך הפרק (ו, סע"ב ואילך).

